

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Jaarstukken 2022

Gevraagd besluit

1. Vaststellen van de Jaarstukken 2022 (inclusief de jaarrekening in één oogopslag), waaruit een positief resultaat van € 18,0 mln. voortvloeit;
2. Akkoord te gaan dat bij de Voorjaarsnota 2023 besluitvorming plaatsvindt over het positieve rekeningresultaat van € 18,0 mln., waaronder:
 - a) een aantal in 2022 overgebleven incidentele middelen van in totaal € 3,2 mln. over te hevelen naar 2023 voor verdere uitvoering / afronding van de werkzaamheden;
 - b) het rekeningresultaat voor € 5,4 mln. aan te wenden om de Algemene Reserves aan te vullen tot de vastgestelde minimale weerstandsratio van 1,4;
 - c) € 0,057 mln. aan te wenden voor de financiële bijdrage aan Turkije en Syrië als gevolg van de aardbeving (collegebesluit 2023/1747);
3. Kennis te nemen van de bijlagen, inhoudende:
 - a) het Jaarverslag Gemeentearchief Zaanstad 2022, het verslag van de gemeentearchivaris over het beheer van de archiefbewaarplaats 2022;
 - b) het Toezichtverslag Zaanstad 2022, het verslag van de gemeentearchivaris over het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archieven van de gemeente Zaanstad 2022;
 - c) het Jaarverslag VTH-uitvoeringsprogramma 2022;
 - d) het Jaarverslag informatiebeveiliging 2022;
 - e) het Jaarverslag Privacy 2022.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum

Dit besluit is niet spoedeisend en daarmee wordt dit besluit niet eerder uitgevoerd/verder behandeld dan drie weken nadat de Raad het besluit heeft genomen. In artikel 8 van de referendumverordening is namelijk een 'correctief referendum' mogelijk gemaakt.

Kernverhaal

Het begrotingsjaar 2022 wordt afgesloten met de Jaarstukken 2022. Via de Jaarstukken 2022 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten in het jaar 2022. De raad, in zijn controlerende rol, stelt vast of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd door de raad en dechargeert het college achteraf voor het gevoerde beleid.

2022 was een bijzonder jaar. Niet alleen voelden we de naweeën van de coronacrisis. Ook werden we geconfronteerd met een oorlog in Europa, doordat Rusland Oekraïne binnenviel. Dit leidde tot vele vluchtelingen uit Oekraïne naar de rest van Europa, waaronder Nederland en dus ook Zaanstad.

Het afgelopen jaar vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats en dat heeft geleid tot een nieuwe coalitie met het coalitieakkoord 'Slagen maken'.

In de "jaarrekening in één oogopslag" wordt een aantal sprekende resultaten uit 2022 compact in beeld gebracht, die verder in de Jaarstukken 2022 worden toegelicht en aangevuld met andere punten die in 2022 zijn gerealiseerd.

Financieel houden we dit jaar een aanzienlijk bedrag over: € 18,0 miljoen, 2,5% van de begroting.

Eenmalige ontwikkelingen die zich voordeden aan het einde van het jaar leidden tot dit positieve resultaat. Zoals de overheveling van incidentele restantbudgetten voor een bedrag van € 3,2 mln. naar 2023, waarvan € 2,4 mln. betrekking heeft op de energietoeslag. Verder constateren wij onvoorziene lagere uitgaven in het sociaal domein, onder meer als gevolg van personeelstekorten bij de (gecertificeerde) instellingen. Deze middelen komen ten goede aan het jaarrekeningresultaat.

Een verdere duiding van het rekeningresultaat 2022 is opgenomen bij het onderwerp 'Argumenten en afweging'.

Aanleiding

Hierbij treft u de Jaarstukken 2022. De Jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Via de Jaarstukken legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten in het jaar 2022. De raad, in zijn controlerende rol, stelt vast of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd door de raad en dechargeert het college achteraf voor het gevoerde beleid.

Omdat de jaarstukken dezelfde structuur moeten hebben als de begroting, wordt in deze jaarstukken verantwoording afgelegd aan de hand van de zeven programma's en de daarin opgenomen indicatoren en kerncijfers.

In het verslagdeel van de jaarstukken (hoofdstuk 1 en 2) wordt verantwoording afgelegd over de resultaten ten opzichte van de plannen. Ook worden de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting (na wijziging) toegelicht. In de verplichte paragrafen (hoofdstuk 3) wordt een aantal specifieke thema's toegelicht dat door alle programma's heen loopt en daardoor gefragmenteerd aan bod komt, maar waarvan de financiële omvang in totaliteit voldoende belangrijk is om toe te lichten (o.a. bedrijfsvoering, risico's, verbonden partijen, financiering, etc.). De hoofdstukken 4 en 5 vormen samen de financiële rekening.

Accountant

De accountant heeft de jaarrekeningcontrole grotendeels uitgevoerd en is bezig met de afronding. Dit heeft geen gevolgen voor de vaststelling van de Jaarstukken 2022. Tot nu toe zijn er geen zwaarwegende fouten en/of onzekerheden geconstateerd. De verwachting is dat de accountant een goedkeurende verklaring over het boekjaar 2022 af gaat geven, zowel voor het aspect getrouwheid als voor de rechtmatigheid.

Het accountantsverslag wordt op 11 mei in de auditcommissie besproken.

Verslagen van de gemeentearchivaris

In het kader van het integraal verantwoording afleggen, maakt het jaarverslag van het gemeentearchief Zaanstad net als voorgaand jaar onderdeel uit van de bijlagen bij de jaarstukken. De gemeentearchivaris van Zaanstad heeft twee wettelijke taken: het beheer van de archiefbewaarplaats en het toezicht op de gemeentelijke archieven die niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht. Over beide taken moet jaarlijks gerapporteerd worden (respectievelijk jaarverslag en toezichtverslag). Het verslag van het toezicht geeft inzicht in de mate waarin de informatiehuishouding van de gemeente Zaanstad voldoet aan archief- en informatiewetgeving.

Jaarverslag VTH-Uitvoeringsprogramma 2022

In het kader van het integraal verantwoording afleggen, maakt het jaarverslag VTH uitvoeringsprogramma 2022 onderdeel uit van de bijlagen bij de jaarstukken. Het belangrijkste doel van deze rapportage is om te duiden hoe is omgegaan met de Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-taken) in relatie tot de beleidsdoelstellingen van de gemeente en de risico's die zich op de genoemde gebieden voordoen. Conform het Besluit Omgevingsrecht en Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Zaanstad wordt jaarlijks een verantwoording opgesteld welke als bijlage bij de Jaarstukken 2022 aangeboden.

Jaarverslagen Privacy en Informatiebeveiliging

In het kader van integraal verantwoording afleggen, maken de jaarverslagen Privacy en Informatiebeveiliging onderdeel uit van de bijlagen bij de jaarstukken. In de jaarrapportage Privacy legt het college van B&W van de gemeente Zaanstad verantwoording af over het gevoerde privacybeleid in 2022. Het geeft ook inzicht in de stand van zaken op de verschillende privacy onderdelen. Er wordt ingegaan op welke acties en maatregelen de gemeente Zaanstad heeft genomen om de doelstellingen en beginselen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) te behalen en te waarborgen. Ook bevat de jaarrapportage aandachtspunten voor het jaar 2023. In de jaarrapportage Informatiebeveiliging legt het college van B&W van de gemeente Zaanstad verantwoording af over het gevoerde informatiebeveiligingsmaatregelen in 2022. Het geeft ook inzicht in de stand van zaken op de verschillende informatiebeveiligingsonderdelen.

Beoogd resultaat

- Verantwoording afleggen over het uitgevoerde beleid in 2022;
- Decharge verkrijgen van de raad over het gevoerde financiële beleid;
- Kennis nemen van de analyse van het rekeningresultaat (op hoofdlijnen);
- Besluitvorming over de besteding van het resultaat in de Voorjaarsnota 2023.

Kader

Voor het opstellen van de jaarstukken zijn o.a. de regels en afspraken uit de volgende wetten/documenten in acht genomen:

- Gemeentewet;
- Besluit begroting & verantwoording (BBV);
- Voorjaarsnota 2022-2025, Begroting 2022-2025, Narap 2022;
- Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO);
- Kadernota Rechtmatigheid 2018 (BBV)
- div. gemeentelijke financiële nota's en verordeningen.

De verplichting tot het (tijdig) vaststellen van de jaarrekening door de gemeenteraad is wettelijk geregeld in de Gemeentewet, artikel 197.

Het onderscheid naar autorisatieniveau is vastgelegd in artikel 5 lid 1 van de Financiële verordening 2019. Daar is bepaald dat de raad met het vaststellen van de begroting de lasten en baten per programma autoriseert.

Argumenten en afwegingen

Jaarrekening in één oogopslag

Dit is een aparte bijlage met zowel financiële als beleidsmatige kernpunten en geeft een samenvatting van de jaarstukken.

Jaarverslag

Hoofdstuk 1 van het jaarverslag bevat de bestuurlijke hoofdlijnen en hierin worden op hoofdlijnen de voortgang en uitvoering van het coalitieakkoord aangegeven.

Jaarrekening

Het voorlopige resultaat bedraagt € 18,0 miljoen. Dit is € 7,8 miljoen hoger dan bij de Narap is vermeld.

Analyse resultaat

Het begrotingsjaar 2022 wordt afgesloten met de Jaarstukken 2022. Via de Jaarstukken 2022 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten in het jaar 2022. De raad, in zijn controlerende rol, stelt vast of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd door de raad en dechargeert het college achteraf voor het gevoerde beleid.

Het resultaat over 2022 is € 18,0 mln. positief. Bij de prognose bij de Najaarsrapportage (Narap) verwachtten wij nog een resultaat van € 10,2 mln. positief. Het resultaat wordt verklaard door meerdere meevallers en tegenvallers. Als rode draad in de verschillen zien we in 2022 twee hoofdoorzaken:

- 1) Een aantal incidentele meevallers (-€ 9,8 mln.) en tegenvallers (€ 5,1 mln.).
- 2) Onderbesteding van diverse incidentele exploitatiebudgetten (-€ 3,2 mln.). De werkzaamheden hiervan lopen door in het jaar 2023. Dit was nog onvoldoende in te schatten bij het opstellen van de Narap. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2022 wordt in de Voorjaarsnota 2023 een voorstel voor resultaatbestemming gedaan.

Hieronder is het verschil in resultaat tussen de Narap en de jaarrekening in meer detail gespecificeerd:

(Bedragen x € 1 mln)

Saldo Narap		-10,2
Voorstellen voor resultaatbestemming		
Restantbudgetten van incidentele exploitatiebudgetten waarvan werkzaamheden doorlopen in 2023	-3,2	
Voordelen bij jaarrekening		
P1; Lagere lasten jeugdhulp	-2,3	
P7; Hogere baten OZB	-0,7	
P5; Hogere baten verhuur, servicekosten en erfpacht	-0,6	
P1; Lagere lasten Eigen kracht inwoners	-0,6	
P7; Lagere lasten (vrijval) reorganisatievoorziening digitale informatievoorziening	-0,6	
P2; Lagere lasten inburgering	-0,6	
P1; Lagere lasten Een veilig thuis	-0,6	
P7; Lagere lasten elektra stadhuis	-0,5	
P7; Lagere lasten (vrijval) voorziening voor wethouderpensioenen	-0,5	
P2; Lagere kosten Stadspas invoeringsbudget	-0,3	

P4; Vrijval RRE niet uitgegeven subsidie	-0,3
P7; Vrijval verplichtingen 2021	-0,3
P2; Lagere lasten loonkosten WSW-medewerkers Werkom	-0,2
P2; Lagere lasten loonkostensubsidie	-0,2
Overige voor- en nadelen	-1,5
Nadelen bij jaarrekening	
P7; Lagere baten algemene uitkering	2,0
P7; Hogere lasten dotatie voorziening verlofsparen	1,7
P5; Hogere lasten prijsontwikkeling brandstof, energie en materialen	0,7
P7; Hogere lasten rente kort- en langlopende leningen (financieringsfunctie treasury)	0,5
P7; Hogere lasten dotatie voorziening leningen	0,2
Resultaat 2022	-18,0

Toelichting op voor- en nadelen

Hieronder worden per programma de voornaamste redenen genoemd van de verschillen tussen de Narap en de jaarrekening.

Voordelen:

P1; Lagere lasten jeugdhulp (-€ 2,3 mln.)

Er was een terugloop in het aantal cliënten bij de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming). Dit is een gevolg van een andere manier van werken en personeelstekorten bij jeugdbescherming. Daarnaast hebben de overeenkomsten voor (hoog)gespecialiseerde jeugdhulp en verblijf een andere indeling gekregen (segmenten B, C en V). Dit leidde tot prijsaanpassingen en per saldo lagere lasten.

P7; Hogere baten OZB (-€ 0,7 mln.)

De baten uit onroerende zaak belasting (OZB) vielen dit jaar hoger uit. Dit kwam hoofdzakelijk door gestarte ontwikkelingen in de stad en opleggingen over voorgaande jaren.

P5; Hogere baten verhuur, servicekosten en erfpacht (-€ 0,6 mln.)

Er was een toename van het aantal overeenkomsten met betrekking tot de verhuur van stukjes openbaar groen. Ook was de werkelijke indexatie van de tarieven voor huur (grond en gebouwen) en door te berekenen servicekosten hoger dan geraamd. Daarnaast is er een nieuwe erfpachtovereenkomst afgesloten op Hoogtij.

P1; Lagere lasten Eigen kracht inwoners (-€ 0,6 mln.)

De eindafrekening met Stichting Jeugdteam over het jaar 2021 viel lager uit. Als gevolg van vacatureruimte waren er minder personeelslasten van het Jeugdteam in 2021. Daarnaast haalden we een aantal in 2022 gestelde doelen niet. Dit betrof onder meer de inzet ervaringsdeskundigheid voor kwetsbare groepen en inzet casusregie voor personen met verward gedrag. Hierdoor waren de lasten ook lager.

P7; Lagere lasten reorganisatievoorziening DIV (-€ 0,6 mln.)

De voorziening die getroffen was als gevolg van de reorganisatie bij DIV (digitale informatievoorziening) is voor een deel vrijgefallen. Medewerkers die per 1 januari 2023 boventallig zouden worden, hebben voor die tijd een andere baan gevonden.

P2; Lagere lasten inburgering (-€ 0,6 mln.)

De inburgering van statushouders onder de nieuwe Wet inburgering startte later in het jaar. Hierdoor zijn de lasten ook lager.

P1; Lagere lasten Een veilig thuis (-€ 0,6 mln.)

De Opvang voor Jongvolwassenen vond dit jaar nog niet plaats. Deze is gekoppeld aan de verbouwing van de Klaas Katerstraat die medio 2023 plaats vindt. Dit leidde tot lagere lasten.

P7; Lagere lasten elektra stadhuis (-€ 0,5 mln.)

In de Narap was het budget voor energielasten voor het stadhuis verhoogd. Toen was de inschatting dat de energielasten bleven stijgen. Door een afvlakkende stijging en zelfs een daling in het vierde kwartaal, ontstaat nu een voordeel.

P7; Lagere lasten voorziening voor wethouderpensioenen (-€ 0,5 mln.)

Voor toekomstige pensioenverplichtingen aan (oud-) wethouders wordt jaarlijks de benodigde omvang van de hiervoor gevormde voorziening vastgesteld. Als gevolg van een forse stijging van de rekenrente naar 2,472% (vorig jaar nog 0,528%) kon een deel van de voorziening vrijvallen. Hierdoor ontstaat een voordeel.

P2; Lagere kosten Stadspas invoeringsbudget (-€ 0,3 mln.)

De implementatie van Stadspas is vertraagd en loopt door in 2023. Hierdoor is circa -€ 0,3 mln. van het daarvoor geraamde budget niet uitgegeven.

P4; Vrijval RRE niet uitgegeven subsidie (-€ 0,3 mln.)

Er zijn meer inkomsten uit de subsidie Reductie Regeling Energieverbruik (RRE) ontvangen dan er aan subsidiabele kosten is gemaakt. Omdat de prestatiedoelstellingen wel zijn bereikt, hoeft het overschot aan inkomsten niet te worden terugbetaald.

P7; Vrijval verplichtingen 2021 (-€ 0,3 mln.)

In het boekjaar 2021 waren verplichtingen opgenomen, waarvoor dit jaar geen facturen zijn ontvangen of waarvan de factuur lager uitval dan de ingeschatte verplichting in 2021. In de Narap was hier al voor -€ 0,55 mln. op geanticipeerd. Bij de jaarrekening ontstaat nog een extra voordeel van -€ 0,3 mln..

P2; Lagere lasten loonkosten WSW-medewerkers Werkom (-€ 0,2 mln.)

De loonkosten voor medewerkers onder de Wet sociale werkvoorziening (WSW) bij Werkom waren lager dan verwacht. Dit was het gevolg van een hogere uitstroom van medewerkers.

P2; Lagere loonkostensubsidie (-€ 0,2 mln.)

We verstrekten een lager bedrag aan loonkostensubsidie dan geraamd. De plaatsing van het aantal hiervoor in aanmerking komende medewerkers was lager dan het verwachte aantal. Ten opzichte van 2021 is de totale verstrekking van loonkostensubsidie wel toegenomen.

Overige verschillen (-€ 1,5 mln.)

Op de diverse programma's waren er meerdere kleine verschillen die per saldo een voordeel opleveren van -€ 1,5 mln.

Nadelen:

P7; Lagere baten algemene uitkering (€ 2,0 mln.)

Een aantal parameters binnen de algemene uitkering is bijgesteld. Dit betrof een verlaging van het aantal bijstandsgerechtigden en een verhoging van WOZ-waarden. Deze bijstellingen leiden tot een verlaging van de uitkering. .

P7; Hogere lasten dotatie voorziening verlofsparen (€ 1,7 mln.)

Gemeenten moeten sinds 2022 een voorziening vormen voor gespaarde bovenwettelijke verlofdagen van medewerkers. Deze nieuwe voorziening is berekend bij de jaarrekening en komt uit op een bedrag van € 1,7 mln. Aangezien de voorziening niet was begroot, vormt het hele bedrag een nadeel.

P5; Hogere lasten prijsontwikkeling brandstof, energie en materialen (0,7 mln.)

De stijgende prijzen van brandstof, energie en (bouw)materialen hadden een forse invloed op de grond-, weg- en waterbouw. Dit leidde tot hogere lasten.

P7; Hogere lasten rente kort- en langlopende leningen (€ 0,5 mln.)

De landelijk stijgende rente had ook zijn effect op de kort- en langlopende leningen van Zaanstad. Hierdoor vallende de rentelasten per saldo hoger uit.

P7; Hogere lasten dotatie voorziening leningen (€ 0,2 mln.)

Er is een voorziening getroffen voor de verstrekte lening aan Textiles2Textiles B.V. vanwege onzekerheid over de continuïteit van deze deelneming.

Draagvlak

Niet van toepassing.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Niet van toepassing.

Financiële consequenties

De jaarrekening 2022 heeft een positief resultaat van € 18,0 mln. Aan de raad voorgesteld om bij de Voorjaarsnota 2023 het positieve rekeningresultaat te bestemmen.

Uit de risicoanalyse bij de jaarrekening blijkt dat de algemene reserves van onvoldoende omvang zijn. Het weerstandsratio in de jaarrekening komt uit op 0,97 en valt hiermee buiten de range van 1,4 – 1,8 zoals opgenomen in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen. Er dient een extra storting gedaan te worden voor een minimaal bedrag van € 5,4 mln. om aan het vereiste ratio van 1,4 te komen. Deze noodzakelijke extra storting vindt plaats bij de voorjaarsnota 2023.

Daarnaast wordt voorgesteld om € 3,2 mln. aan incidentele restantbudgetten over te hevelen naar 2023 voor verdere uitvoering / afronding van de werkzaamheden. Ook heeft het college eerder besloten (2023/1747) om € 0,057 mln. aan te wenden voor de financiële bijdrage aan Turkije en Syrië als gevolg van de aardbeving.

Juridische consequenties

De vastgestelde Jaarstukken 2022 dienen uiterlijk 15 juli 2023 aangeboden te worden aan de toezichthouder, het college van Gedeputeerde Staten.

Communicatie/vervolgtraject

- Behandeling accountantsverslag in B&W, dinsdag 25 april
- Aanbieden van de jaarstukken 2022 aan de griffie, donderdag 27 april
- Bespreking jaarstukken incl. accountantsverslag in auditcommissie, donderdag 11 mei
- Bespreking accountantsverslag in Zaanstad Beraad, dinsdag 17 mei
- Bespreking jaarstukken in Zaanstad Beraad, donderdag 19 mei
- Vaststelling jaarstukken 2022 door de raad, dinsdag 25 mei

Gelijktijdig met het aanbieden van de Jaarstukken 2022 aan de raad, zal ook de digitale webversie van de rekening 'live' gaan via financien.zaanstad.nl;

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

1. Vaststellen van de Jaarstukken 2022 (inclusief de jaarrekening in één oogopslag), waaruit een positief resultaat van € 18,0 mln. voortvloeit;
2. Akkoord te gaan dat bij de Voorjaarsnota 2023 besluitvorming plaatsvindt over het positieve rekeningresultaat van € 18,0 mln., waaronder:
 - a) een aantal in 2022 overgebleven incidentele middelen van in totaal € 3,2 mln. over te hevelen naar 2023 voor verdere uitvoering / afronding van de werkzaamheden;
 - b) het rekeningresultaat voor € 5,4 mln. aan te wenden om de Algemene Reserves aan te vullen tot de vastgestelde minimale weerstandsratio van 1,4;
 - c) € 0,057 mln. aan te wenden voor de financiële bijdrage aan Turkije en Syrië als gevolg van de aardbeving (collegebesluit 2023/1747);
3. Kennis te nemen van de bijlagen, inhoudende:
 - a) het Jaarverslag Gemeentearchief Zaanstad 2022, het verslag van de gemeentearchivaris over het beheer van de archiefbewaarplaats 2022;
 - b) het Toezichtverslag Zaanstad 2022, het verslag van de gemeentearchivaris over het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archieven van de gemeente Zaanstad 2022;
 - c) het Jaarverslag VTH-uitvoeringsprogramma 2022;
 - d) het Jaarverslag informatiebeveiliging 2022;
 - e) het Jaarverslag Privacy 2022.

In de vergadering van donderdag 25 mei- 2023

De griffier,

De voorzitter,